

Sınıf Öğretmenlerinin ve Ortaokul Branş Öğretmenlerinin Öğrenen Özerkliğini Destekleme Davranışlarının İncelenmesi

Salih UŞUN¹, Ali YAKAR², Orhan KAHYA³

Özet

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin ve ortaokul branş öğretmenlerinin öğrenen özerkliğini destekleme davranışlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Araştırma tarama türünde ve betimsel bir araştırmadır. Çalışmada sınıf öğretmenlerinin ve ortaokul branş öğretmenlerinin öğrenen özerkliğini destekleme davranışları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırmanın evrenini Denizli ilinde görev yapan sınıf öğretmenleri ve ortaokul branş öğretmenleri; araştırmanın örneklemini ise Denizli ili merkez ilçelerinde görev yapan 51 sınıf öğretmeni ve 162 ortaokul branş öğretmeni olmak üzere toplamda 213 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla Oğuz (2013) tarafından geliştirilen “Öğrenen Özerkliğini Destekleme Ölçeği” kullanılmıştır. Toplanan veriler, SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Veri analiz tekniği olarak bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Mann Whitney U testi ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüş puanları yüksek düzeyde olmasına rağmen, öğrenen özerkliğini destekleme davranışlarına ilişkin puanları orta düzeydedir. Cinsiyete ve görev yapılan öğretim kademesine göre incelendiğinde, öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri ve öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Branşlarına göre öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşlerinde istatistiksel açıdan bir fark görülmezken, öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışlarında branşlara göre farklılıklar saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenen özerkliği, sınıf öğretmenleri, ortaokul branş öğretmenleri.

Abstract

The purpose of this study is to investigate and compare promoting learner autonomy behaviors of primary education teachers and subject teachers working at secondary schools. The research was designed in quantitative survey model. Promoting learner autonomy behaviors of primary education teachers and subject teachers were compared. 51 primary school and 162 secondary school teachers in Denizli comprise the sample of the survey. Promoting Learner Autonomy Scale (Oğuz, 2013) was used as data gathering tool of the research. Descriptive Statistics, T-test for pair comparisons, Mann Whitney U, correlation analysis and ANOVA for three or more comparisons were used to define the levels of teachers' promoting learner autonomy behaviors. Findings of the study show that teachers' views on the necessity of promoting learner autonomy behaviors become prominent. By contrast, their behaviors on promoting learner autonomy are found to be at middle level. The study results show that there is not significant difference between teachers' views on promoting learner autonomy behaviors and their promoting behaviors. Although there isn't statistically significance between the subject teachers' views and promoting behaviors on learner autonomy, the findings show significant results among promoting learner autonomy behaviors of the subject teachers.

Keywords: Learner autonomy, primary school teachers, secondary school teachers.

GİRİŞ

Öğrenen özerkliği kavramı, öğrencilerin bağımsız çalışabilme becerilerini yansıtmakla birlikte, ihtiyaç ve hedef belirleme, öğrenmeyi düzenleme ve değerlendirme gibi süreçleri içerir. Son yıllarda, özellikle dil öğretiminde meydana gelen yeniliklerin bir sonucu olarak,

¹ Prof. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, susun@mu.edu.tr

² Uzm., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, aliyakar10@gmail.com

³ Arş. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, okahya1@gmail.com

özerklik kavramına hatırı sayılır bir ilgi oluşmuştur. Öğrenen özerkliği, etkin öğrenmenin ön koşuludur. Öğrenciler özerkliklerini geliştirmeyi başardıklarında sadece daha iyi bir öğrenen değil; aynı zamanda yaşadıkları toplumun daha sorumlu ve eleştirel birer üyeleri olurlar (Benson, 2007; Balçıkanlı, 2008; Er, 2014). Öğrenen özerkliği, açık ve bilinçli bir yönelimdir. Neyi, niçin, nasıl öğrenmeye çalışacağımız konusunda fikrimiz olmadıkça kendi öğrenmemizin sorumluluğunu alamayız. Öğrenen, en azından öğrenme sürecine şekil ve yön veren bazı sorumlulukları almalı; gelişimi denetleme ve hangi öğrenme hedeflerine ulaşıldığını değerlendirme sürecine katılmalıdır (Little, 2007; Er, 2014). Mariani (1997) öğrenen özerkliğini öğrenmede gelişimsel bir bakış açısı olarak ele almaktadır.

Öğrenen özerkliği çoğu zaman, şimdi gerçekleşen ve gelecekte gerçekleşecek öğrenmeler arasında pozitif bir ilişkiyi açıklar niteliktedir. Little (1995) özellikle dil öğreniminde öğrenen özerkliği kavramının öğretmenler tarafından gerçekleştirilmesiyle dil öğrenme ve dili kullanma önündeki engellerin kaldırılabilmesine vurgu yapmaktadır. Öğretim süreçlerinde öğretmenin önceliği öğrencilerin öğrenmelerini desteklemektir. Direkt bilgi aktaran kişi olmak yerine, öğrencilerin beceri ve ilgilerine dayalı, onları kendi öğrenme süreçlerinin merkezine alan ve bu sürecin sorumluluğunu üstlenmelerini sağlayan bir eğitim ortamı hazırlayan kişi olarak öğretmen ön plana çıkmaktadır. Bu durum da öğrenen özerkliği gelişimini gerekli kılmaktadır (Durak Üğüten, 2015; Göçer, 2016). Öğrencilerin öğrenmelerini destekleyici ortamlar yaratmak, öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecini etkili hale dönüştürmesiyle doğru orantılıdır. Öğrencilerin öğrenme sorumluluklarını kendilerinin üstlenmeleri ve bu sorumluluğu alarak öğrenme durumlarını düzenlemeleri, uygulayabilmeleri ve değerlendirebilmeleri beklenmektedir.

Programların hedeflerinde yer alan kazanım ifadeleri, öğrenme-öğretme süreci sonunda öğrenilen davranışları göstermeyi gerektirmektedir. Bu davranışların gösterilmesi için de öğrencilere uygun bir öğrenme ortamı oluşturulması önemli bir durumdur. Böylelikle etkili bir öğrenme ortamı oluşturulabilir ve ihtiyaçlar gözetilerek program hedeflerine ve içeriğine uygun öğretim süreçleri gerçekleştirilebilir. Öğrenme ortamları, fiziki düzen, öğretim materyalleri; alandan alana, dersten derse ve konudan konuya değişkenlik göstermektedir. Örneğin dil öğretiminde kullanılan bir sınıf ve bu sınıftaki araç-gereç-materyaller ile fen öğretiminde kullanılan sınıf düzeni (örneğin laboratuvar vb.) ve araç-gereç-materyaller birbirinden farklıdır. Bu konuyla ilgili olarak, tüm dersler, alanlar ve konular için ortak bir özellik belirlenecek olursa, zenginleştirilmiş uyarıcılar bulunan, ihtiyaca cevap veren, işlevsel özelliğe sahip ve öğrenen özerkliğini destekleyici öğrenme ortamları sağlanması gerektiği söylenebilir. Öğrenme ortamının, fiziki özelliklerin ve kullanılan öğretim araç-gereç-materyallerinin öğrencilere hitap etmesi, onlara anlamlı gelmesi ve hedeflerle uyumlu olarak öğretici olması beklenir. Karacaoğlu'na (2011) göre, öğrenme-öğretme sürecinde öğretim stratejisi, yöntemi, tekniği ve araç-gereçlerinin uygun biçimde, ortamda ve sürede gerçekleşmesi önemlidir. Özellikle öğrenci ile ilgili olarak hazırbulunuşluk ve motivasyon düzeyi, öğrenme için ön koşul unsurlardır. Bunlarla birlikte öğretmenler, en iyi etki için öğrenme-öğretme yollarının, öğretim araç-gereç-materyallerinin etkili bir biçimde uygulanmasından sorumludur. Gerçekleştirilen öğretim süreci, öğrenen özerkliğini destekleyici nitelikte olmalıdır. Özçelik'e (2015) göre, öğrencilerin nasıl öğreneceklerini öğrenmeleri ve özerk bir öğrenen olabilmeleri onlara ancak uygun koşulların sağlanmasıyla ve öğretmen desteğiyle mümkün olabilir.

Öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışı, onlar için etkili birer yol ve iyi bir perspektiftir. Öğrencilerin öğrenme durumlarını zenginleştirmek ve öğrenme sürecinin daha verimli bir biçimde işlenmesini sağlamak için öğretmenlerin öğrencilerine duygu, düşünce, öğrenme süreci ve öğrenmeyi değerlendirme konularında destek sunması gerekmektedir (Yang, 1998; Cotterall, 2000). Özerklik desteği, öğretmenin öğrencinin bakış açısını dikkate almasını, onun duygularını ifade etmesine olanak vermesini, ona seçimleri için gerekli bilgi ve olanakları sağlamasını, stres ve baskı altında hissetmeyi ise en aza

indirgemisini gerektirir (Deci ve Ryan, 1985; Oğuz, 2013). Öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışları, bir bakıma kendi öğrenme özerklik düzeyleriyle ilişkilidir. Yaşam boyu öğrenen bireyler olarak öğretmenler, öğrencilerinin öğrenme ihtiyacına dönük çeşitli yönlendirmelerde bulunmalıdır. McDevitt (1997) araştırmasında, öğrencilerin yaşamları boyunca öğrenme ihtiyacını gidermek için özerk öğrenenler olabilmeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Öğretmenler öğrenen özerkliği konusunda model kişiler olabilmelidir.

Öğrenme-öğretme sürecinin gelişimi için öğretmenler, öğrenenin özerkliğini ve girişimciliğini kabul etmeli ve onu cesaretlendirmelidir. Özellikle yapılandırmacı öğrenme ortamlarında öğrenen özerkliğinin geliştirilmesi için, öğrenenlerin öğrenme sürecine ilişkin kararlarda kontrol ve sorumluluk aldıkları, eleştirel düşünme gibi üst düzey beceriler kazandıkları, görüş ve düşüncelerin saygıyla karşılandığı ve öğrenenlerin kendilerini değerlendirebildikleri bir öğrenme sağlanmalıdır (Bay, Kaya ve Gündoğdu, 2010). Öğretmenlerin öğrencilerinin öğrenmeleri ile ilgili olarak, özerklik konusundaki desteği ise öğrenme-öğretme sürecinde yadsınamayacak kadar önemlidir. Bu önem düzeyi ise öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışları ve bunu desteklemeye ilişkin görüşlerinin ortaya konması ihtiyacını beraberinde getirmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin ve ortaokul branş öğretmenlerinin öğrenen özerkliğini desteklemeye ilişkin görüş ve davranışlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesidir.

Araştırma Soruları

1. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesine ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre değişmekte midir?
2. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesine ilişkin görüşleri görev yaptıkları öğretim kademesine göre değişmekte midir?
3. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesine ilişkin görüşleri branşlarına göre değişmekte midir?
4. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışları cinsiyetlerine göre değişmekte midir?
5. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışları görev yaptıkları öğretim kademesine göre değişmekte midir?
6. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışları branşlarına göre değişmekte midir?
7. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesine ilişkin görüşleri ile öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasında nasıl bir ilişki vardır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada mevcut durum var olduğu şekliyle betimlenmeye ve açıklanmaya çalışıldığı için tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, Karasar (2008) tarafından “geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı” olarak tanımlanmaktadır. Çalışmada sınıf öğretmenlerinin ve ortaokul branş öğretmenlerinin öğrenen özerkliğini destekleme davranışları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Denizli ilinde görev yapan sınıf öğretmenleri ve ortaokul branş öğretmenleri; araştırmanın örneklemine ise Denizli ili merkez ilçelerinde görev

yapan sınıf öğretmenleri ve ortaokul branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, basit seçkisiz örnekleme çeşidine göre seçilmiştir. Bu örnekleme çeşidinde, her bir örnekleme birimine eşit seçilme olasılığı vererek seçilen birimlerin örnekleme alınması söz konusudur (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

Tablo 1. Araştırmanın örnekleme

		Değişken	N	%		
	Cinsiyet	Kadın	111	52,1		
		Erkek	102	47,9		
		Toplam	213	100,0		
Denizli İli Merkez İlçeleri	Branş	Sınıf	51	23,9		
		Türkçe	31	14,6		
		Fen Bilgisi	34	16,0		
		Sosyal Bilgiler	32	15,0		
		Matematik	31	14,6		
		İngilizce	34	16,0		
		Toplam	213	100,0		
		Öğretim Kademesi		İlkokul	51	23,9
				Ortaokul	162	76,1
				Toplam	213	100,0

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla Oğuz (2013) tarafından geliştirilen “Öğrenen Özerkliğini Destekleme Ölçeği” kullanılmıştır. Genel ölçeğe ait Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı, gereklilik için $\alpha=,89$; sergilenme için $\alpha=,92$ 'dir. Ölçek uygulamalarına, Denizli ili merkez ilçelerinde görev yapan sınıf öğretmenleri ve ortaokul branş öğretmenleri katılmıştır. Bu araştırmada Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı gereklilik boyutunda $\alpha=,95$; sergilenme boyutunda $\alpha=,93$ olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Toplanan veriler, SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Cinsiyet değişkeni için bağımsız gruplar t-testi, görev yapılan öğretim kademesi değişkeni için non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi ve branş değişkeni için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri ile öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasındaki ilişkinin niteliğini belirlemek için ise korelasyon analizi yapılmıştır. Veriler, değişkenlere göre karşılaştırmalar yapılarak analiz edilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgulara göre çalışmaya katılan öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüş puanları yüksek düzeydedir ($X=67,03$). Öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranış puanları ise orta düzeydedir ($X=57,25$). Bu durumu ortaya koyan betimleyici istatistikler tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüş ve öğrenen özerkliğini destekleme davranış puanlarına ait betimleyici istatistikler

Betimleyici İstatistikler	N	X	S	Düzye
Öğretmenlerin Öğrenen Özerkliğinin Desteklenmesinin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri	213	67,03	11,09	Yüksek Düzey
Öğretmenlerin Öğrenen Özerkliğini Destekleme Davranışları	213	57,25	11,12	Orta Düzey

Minimum: 16,00 Maksimum: 80,00; 16,00-37,33: Düşük Düzey; 37,34-58,66: Orta Düzey; 58,67-80,00: Yüksek Düzey

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin “Öğrenen Özerkliğinin Desteklenmesinin Gerekliliğine İlişkin Görüş Puanları”nın yüksek düzey olarak hesaplanmasına karşın, “Öğrenen Özerkliğini Destekleme Davranış Puanları”nın orta düzey olarak hesaplanması öğretmenlerin öğrenenlerin özerkliğini desteklemenin gerekli olduğuna inandıklarını göstermektedir. Ancak araştırmaya katılan öğretmenler, bu duruma inandıkları kadar öğrencilerin özerkliklerini destekleme davranışı sergilememektedir. Araştırmanın alt problemlerinden elde edilen diğer bulgular alt başlıklar halinde düzenlenmiştir. Buna ilişkin 7 alt başlıktan oluşan bulgular ve yorumlar burada verilmektedir.

1. “Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre değişmekte midir?” Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 3. Cinsiyetlerine göre Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüş puanlarına ait bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Cinsiyet (Gereklilik)	N	X	S	t	sd	p
Kadın	111	68,23	10,46	1,649	211	,101
Erkek	102	65,73	11,64			

Cinsiyete göre incelendiğinde, öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=,101$).

2. “Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri görev yaptıkları öğretim kademesine göre değişmekte midir?” Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 4. Görev yapılan öğretim kademesine göre öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşlerine ait Mann Whitney U testi sonuçları

Görev Yapılan Öğretim Kademesi (Gereklilik)	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
İlkokul	51	102,84	5245,00	3919,00	,580
Ortaokul	162	108,31	17546,00		

Görev yapılan öğretim kademesine göre incelendiğinde, yapılan non-parametrik testlerden Mann Whitney U testinde öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=,580$).

3. “Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri branşlarına göre değişmekte midir?” Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 5. Branşlarına göre öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşlerine ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Branşlar (Gereklilik)	N	X	S	ANOVA	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Sınıf	51	57,43	12,87	Gruplar İçi	1156,558	5	231,312	1,907	,094
Türkçe	31	60,25	15,60						
Fen Bilgisi	34	59,41	9,40						
Sosyal Bilgiler	32	58,00	8,65	Gruplar Arası	25102,240	207	121,267		
Matematik	31	55,45	10,34						
İngilizce	34	53,05	5,67						
Toplam	213	57,25	11,12	Toplam	26258,798	212			

Branşlarına göre incelendiğinde, öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=,094$).

4. "Öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışları cinsiyetlerine göre değişmekte midir?" Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 6. Cinsiyetlerine göre öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranış puanlarına ait bağımsız gruplar t-testi sonuçları

Cinsiyet (Davranış)	N	X	S	t	sd	p
Kadın	111	58,42	11,74	1,600	211	,111
Erkek	102	55,99	10,32			

Cinsiyete göre incelendiğinde, öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=,111$).

5. "Öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışları görev yaptıkları öğretim kademesine göre değişmekte midir?" Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 7. Görev yapılan öğretim kademesine göre öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranış puanlarına ait Mann Whitney U testi sonuçları

Görev Yapılan Öğretim Kademesi (Davranış)	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
İlkokul	51	103,26	5266,50	3940,500	,619
Ortaokul	162	108,18	17524,50		

Görev yapılan öğretim kademesine göre incelendiğinde, yapılan non-parametrik testlerden Mann Whitney U testinde öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=,619$).

6. "Öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışları branşlarına göre değişmekte midir?" Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 8. Branşlarına göre öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranış puanlarına ait tek yönlü varyans analizi sonuçları

Branşlar (Davranış)	N	X	S	ANOVA	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Sınıf	51	66,90	11,23	Gruplar İçi	3144,631	5	628,926	5,673	,000
Türkçe	31	68,54	14,00						
Fen Bilgisi	34	71,67	11,15						
Sosyal Bilgiler	32	66,15	6,55	Gruplar Arası	22949,068	207	110,865		
Matematik	31	58,80	12,78						
İngilizce	34	69,55	3,50						
Toplam	213	67,03	11,09	Toplam	26093,700	212			

Branşlarına göre incelendiğinde öğretmenlerin puanları arasındaki anlamlı farklılıkların hangileri arasında olduğunu belirlemek için LSD testi yapılmıştır. Buna göre; Fen Bilgisi>Sınıf, Fen Bilgisi>Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi>Matematik, Sınıf>Matematik, Türkçe>Matematik, Sosyal Bilgiler>Matematik ve İngilizce>Matematik branşları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar belirlenmiştir.

7. "Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri ile öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasında nasıl bir ilişki vardır?" Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 9. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüş puanları ile öğrenen özerkliğini destekleme davranış puanları arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon analizi sonuçları

Korelasyon	Öğretmenlerin Öğrenen Özerkliğinin Desteklenmesinin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri	Öğretmenlerin Öğrenen Özerkliğini Destekleme Davranışları
Öğretmenlerin Öğrenen Özerkliğinin Desteklenmesinin Gerekliliğine İlişkin Görüşleri	Pearson Korelasyon	1
	P	,765**
	N	213
Öğretmenlerin Öğrenen Özerkliğini Destekleme Davranışları	Pearson Korelasyon	,765**
	P	1
	N	213

Anlamlılık: $p < ,05$; Düşük düzeyde ilişki: 0,00-0,30; Orta düzeyde ilişki: 0,31-0,70; Yüksek düzeyde ilişki: 0,71-1,00

Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri ile öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasında pozitif yönlü, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = ,765$; $p = ,000$).

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Sonuçlar

1. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüş puanları yüksek düzeyde olmasına rağmen, öğrenen özerkliğini destekleme davranışlarına ilişkin puanları orta düzeydedir.
2. Cinsiyete göre incelendiğinde, öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri ve öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
3. Görev yapılan öğretim kademesine göre incelendiğinde, öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri ve öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
4. Branşlarına göre incelendiğinde, öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, ancak öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışlarında branşlara göre çeşitli istatistiksel farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenler arasında, ölçeğin davranış boyutunda en fazla puanı Fen Bilgisi Öğretmenlerinin aldığı; en az puanı ise Matematik Öğretmenlerinin aldığı belirlenmiştir.
5. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğinin desteklenmesinin gerekliliğine ilişkin görüşleri ile öğrenen özerkliğini destekleme davranışları arasında pozitif yönlü, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Öneriler

1. Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarının öğrenen özerkliğini desteklemenin önemini kavrayabileceği süreç ve ortamlar (ders içi etkinlikler, ders dışı organizasyonlar vb.) yaratılmalıdır.
2. Öğretmenlerin öğrenen özerkliğini destekleme davranışlarını arttıracak ve pekiştirecek çeşitli bilimsel etkinlikler (çalıştay, konferans, panel vb.) düzenlenmelidir.
3. Öğrenen özerkliğini destekleme davranışları ile ilgili farklı bölge, il, kademe, branşlarda görev yapan öğretmenlerle ve farklı üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarıyla; farklı yöntemler kullanılarak (örneğin deneysel desen, eylem araştırması, karma metod vb.) araştırmalar yapılabilir.

4. Çalışmada öğrenen özerkliğini destekleme davranış puanları düşük olan branşlar (örneğin Matematik Öğretmenleri gibi) için öğrenen özerkliğini destekleyici stratejileri içeren eğitimler düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Balçıkınlı, C. (2008). İngilizce'nin yabancı dil olarak öğrenildiği ortamlarda öğrenen özerkliği. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 1-16.
- Bay, E., Kaya, H. İ. ve Gündoğdu, K. (2010). Demokratik yapılandırmacı öğrenme ortamı ölçeği geliştirilmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(2), 646-664.
- Benson, P. (2007). *Autonomy in language teaching and learning*. *Language Teaching*, 40, 21-40.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cotterall, S. (2000). Promoting learner autonomy through the curriculum: Principles for designing language courses. *ELT Journal*, 54(2), 109-117. Oxford University Press.
- Durak Üğüten, S. (2015). *Öğrenen özerkliği*. Dil öğretimi içinde (Editör: N. Bekleyen). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Er, K. O. (2014). ELT learners' views on learner autonomy at Balıkesir University Necatibey Education Faculty. *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*, 17(31), 17-45.
- Göçer, A. (2016). Türkçe eğitimde öğrenen özerkliği ve etkileşimli sınıf ortamı tasarımının önemi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 188-201.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2011). *Online eğitimde program geliştirme*. Ankara: İhtiyaç Yayıncılık.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (17. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Little, D. (1995). Learning as dialogue: The dependence of learner autonomy on teacher autonomy. *System*, 23(2), 175-181. Great Britain: Pergamon.
- Little, D. (2007). Language learner autonomy: Some fundamental considerations revisited. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 1(1), 1-27.
- Mariani, L. (1997). Teacher support and teacher challenge in promoting learner autonomy. *Perspectives, TESOL* 23(2).
- McDevitt, B. (1997). Learner autonomy and the need for learner training. *The Language Learning Journal*, 16(1), 34-39.
- Oğuz, A. (2013). Öğrenen özerkliğini destekleme ölçeğinin geliştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(4), 2177-2194.
- Özçelik, N. (2015). Üniversitede Fransızcanın ikinci yabancı dil olarak öğretimi/öğreniminde öğrenen özerkliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 102-115.
- Yang, N. D. (1998). Exploring a new role for teachers: Promoting learner autonomy. *System*, 26, 127-135. Great Britain: Pergamon.

The Examination of Behaviors of Primary and Secondary School Teachers' Learner Autonomy Support

Salih UŞUN, Ali YAKAR, Orhan KAHYA

Summary

The notion of learner autonomy comprises both students' skills of independent studying and identifying their needs and goals, also the processes like organization and evaluation of learning. Creating environments helpful for learner autonomy is highly related with teachers' effectiveness on teaching-learning process. That is to say, students are expected to have responsibility on their own learnings, apply and evaluate their learning skills. Learning outcomes included in curriculum goals are intended to perform at the end of the teaching-learning process. In order to carry out these outcomes, creating a proper learning environment is substantial. Provided that, convenient teaching process can be realized on the bases of curriculum needs and content. Learning environment vary from physical condition, teaching materials, subject to even course. For instance a classroom and the materials used for language teaching is different from the one used a for science teaching. If a classroom to be designed for any courses or subjects, such learning environment should have enriched stimulants, meet the needs and be functional. The learning environment, physical conditions and materials should both appeal to and make sense on students while they should be coherent and instructive with the goals. At this point, teachers are responsible for the best outcomes of learning environment and the materials. Teaching process should be promoting to learner autonomy. Likewise, teachers have a significant role in promoting students' learner autonomy. Furthermore, defining teachers' views on promoting learner autonomy is a crucial topic to be studied.

The purpose of this study is to investigate and compare promoting learner autonomy behaviors of primary education teachers and subject teachers working at secondary schools. The research was designed in quantitative survey model. Promoting learner autonomy behaviors of primary education teachers and subject teachers were compared. 51 primary school and 162 secondary school teachers in Denizli comprise the sample of the survey. Promoting Learner Autonomy Scale (Oğuz, 2013) was used as data gathering tool of the research. Descriptive Statistics, T-test for pair comparisons, Mann Whitney U, correlation analysis and ANOVA for three or more comparisons were used to define the levels of teachers' promoting learner autonomy behaviors. Findings of the study show that teachers' views on the necessity of promoting learner autonomy behaviors become prominent. By contrast, their behaviors on promoting learner autonomy are found to be at middle level. The study results show that there is not significant difference between teachers' views on promoting learner autonomy behaviors and their promoting behaviors. Although there isn't statistically significance between the subject teachers' views and promoting behaviors on learner autonomy, the findings show significant results among promoting learner autonomy behaviors of the subject teachers.